

DYSLEXIEBELEID

1. Inleiding	2
2. Wat is dyslexie?	2
3. De procedures binnen onze school M.B.T. zorg.....	2
4. Samenwerking met ouders	2
5. Signaleren van dyslexie	3
5.1 Algemeen	3
5.2 In de praktijk	3
6. Hulp bij leesproblemen	3
6.1 Zorgniveau 1.....	3
6.2 Zorgniveau 2.....	4
6.3 Zorgniveau 3.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7. Diagnostiek/Onderzoek.....	4
8. Extra hulp en faciliteiten voor de dyslectische leerlingen.....	5
9. PROTOCOL DYSLEXIE BS ST. TRUDO.....	6
9.1 Algemeen	6
9.2 Afspraken LVS-toetsen.....	6
9.3 Overige afspraken	7
10. Kurzweil.....	7
10.1 Inleiding.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
10.2 Doelstelling	7
10.3 De doelgroep	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
10.4 Licenties en gebruikers.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
10.5 Het gebruik van het programma.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
10.6 Gescande bestanden.....	9
10.7 Training.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
10.8 Gebruik thuis	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
10.9 Wie aanspreken bij vragen en problemen?	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
11. Overdracht aan het Voortgezet Onderwijs	9
12. Bijlagen.....	9

1. INLEIDING

Onze school heeft de overtuiging dat leren lezen een van de belangrijkste pijlers is voor school-succes. Wij vinden het van wezenlijk belang dat extra faciliteiten geboden worden aan kinderen die dreigen achter te raken op het gebied van de geletterdheid. We willen preventief werken en leggen het accent op signaleren en remediëren zo vroeg mogelijk.

Omdat onze school het van groot belang vindt dat voor iedereen duidelijk is hoe dyslectische leerlingen begeleid worden, hebben wij met ons team een dyslexiebeleid vastgesteld. Dit document is daarvan de weerslag.

2. WAT IS DYSLEXIE?

De adviescommissie van de Gezondheidsraad en de Stichting Dyslexie definiëren dyslexie als volgt: "Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau."

Dyslexie uit zich bij elk individu anders, maar in het algemeen gesproken geldt het volgende:

- Er zijn automatiseringsproblemen bij het (leren) lezen en/of spellen;
- Deze problemen zijn hardnekkig en resistent tegen behandeling;
- De problemen zijn niet te herleiden tot andere problemen of stoornissen;
- Dyslexie is meestal erfelijk bepaald: bij dyslectische leerlingen wordt vaak dyslexie in de familie aangetroffen.

3. DE PROCEDURES BINNEN ONZE SCHOOL M.B.T. ZORG

Onze school heeft een zorgstructuur vastgesteld waarin de afspraken met betrekking tot de leerlingenzorg beschreven staan. Deze zorgstructuur is gebaseerd op de uitgangspunten van de 1-zorgroute. Het handelingsgericht werken en het tegemoetkomen aan de onderwijsbehoeften van de leerlingen, staan hierbij centraal. We onderscheiden vijf zorgniveaus. Deze kunt u terugvinden in ons ondersteunings-/zorgplan (www.trudoschoolstiphout.nl).

4. SAMENWERKING MET OUDERS

Samenwerking en informatie-uitwisseling met de ouders van onze leerlingen zijn van groot belang. Wij gaan als volgt te werk:

- Bij aanmelding op school vragen wij de ouders om informatie met behulp van het intakeformulier (o.a. over leesproblemen/dyslexie in de familie).
- De ouders worden ingelicht over de extra hulp die hun kind krijgt, ook al als er sprake is van extra instructie op zorgniveau 2.
- Met ouders wordt de inhoud van de hulp besproken en ouders krijgen tips en informatie voor thuis.
- Er vinden evaluatiegesprekken plaats met betrekking tot de voortgang tijdens ouderavonden of tussentijds indien noodzakelijk.
- Bij een aanmelding voor een extern onderzoek is formele toestemming van de ouders noodzakelijk. Er vindt een intake plaats met ouders-school-onderzoeksbureau.
- Er wordt actieve medewerking gevraagd van de ouders om ook thuis het leesproces te ondersteunen.

5. SIGNALEREN VAN DYSLEXIE

5.1 Algemeen

Op onze school gaan we uit van de professionaliteit van de leerkracht. Hij/zij gaat dagelijks met de leerlingen om, ziet hoe ze werken en leren, weet hoe hun voortgang is en hoe ze zich emotioneel ontwikkelen. Naast de methodetoetsen is er het Cito-leerlingvolgsysteem en de toetsen van Dia, die een objectieve maat zijn voor de vorderingen die een leerling maakt.

We hebben de Protocollen Leesproblemen en Dyslexie op onze school geïmplementeerd en volgen de daarin aangegeven stappen bij het signaleren, diagnosticeren en behandelen van leesproblemen en dyslexie. Alle informatie en documenten die bij deze stappen verzameld worden, maken onderdeel uit van het leerling dossier.

De gegevens die wij gebruiken bij de signalering van mogelijke dyslexie:

- De informatie van de ouders bij aanmelding op school;
- Observaties in de klas met betrekking tot werkhouding, leerbaarheid, onthouden, automatiseren, interesse in activiteiten die met taal, geletterdheid en lezen te maken hebben (zie bijlage 1: signalenlijst);
- Analyse van werk en taaluitingen;
- Analyse van observatielijsten, signaleringslijsten, methode gebonden toetsen;
- Analyse van toetsen uit het leerlingvolgsysteem (zie bijlage 2: toets-kalender).
- Voortgang van werk met het preventieprogramma 'Bouw'. (zie punt 10)

5.2 In de praktijk

- Zodra een leerkracht iets opvallends signaleert met betrekking tot het gedrag of de resultaten van een leerling, gaat hij gedurende een periode van enkele weken observeren.
- Als er duidelijk sprake lijkt te zijn van signalen van dyslexie, gaat de leerkracht de leerling extra begeleiden. Er is dan sprake van hulp op zorgniveau 1 en 2. De groepsleerkrachten zijn in staat om deze hulp zelfstandig op te zetten en uit te voeren. Eventueel wordt een collega geconsulteerd. De ouders worden op de hoogte gebracht van de eventuele extra begeleiding.
- Als na enige tijd blijkt dat de problemen niet verholpen zijn, wordt de leerling besproken met de IB'er. De IB'er kan verschillende stappen ondernemen:
  - Gesprek(ken) voeren met de ouders;
  - Observeren in de klas;
  - (individueel) Lees- en/of spellingsonderzoek uitvoeren en deze gegevens analyseren;
  - Gerichtere ondersteuning bieden.

6. HULP BIJ LEESPROBLEMEN

6.1 Zorgniveau 1

Voor het basisaanbod op zorgniveau 1 op onze school maken we gebruik van de volgende methoden (groep 1 t/m 8): Kleuterplein, Veilig leren lezen, Spelling Taal Actief 4+5, flitsdictees, Snappet, woordtrainer en technisch lezen met Vloeiend en vlot. We hanteren de richtlijnen van het Protocol Leesproblemen en Dyslexie.

6.2 Zorgniveau 2

Op zorgniveau 2 wordt er -naast de gewone reguliere instructie- gewerkt met de materialen uit de reguliere methoden en de orthotheek met een geïntensiveerde aanpak, die bestaat uit extra instructie en begeleiding bij de inoefening. De hulp op zorgniveau 2 in de klas wordt gegeven door de groepsleerkracht. Deze kan de hulp op basis van een groepsplan zelfstandig organiseren en uitvoeren. Zorgniveau 2 wordt geboden aan leerlingen die niet de minimumdoelen halen, d.w.z. aan diegenen die op de woordleestoets DMT en/of de spellingtoets een IV- of V-score halen en als er sprake is van onvoldoende beheersing van het beoogde AVI-niveau van dat moment.

6.3 Zorgniveau 3

Leerlingen met (ernstige) leesproblemen krijgen - afhankelijk van hun problematiek - de volgende begeleiding:

- Het aanbod op zorgniveau 1 en 2 blijft gehandhaafd. Het gaat hierbij om bv. pré-teaching, verlengde instructie, extra herhaling, individuele toegespitste instructie en inoefenen zoals beschreven in het groepsplan.
- Op zorgniveau 3 bieden we ook op preventief niveau ondersteuning voor leerlingen uit de lagere groepen waarbij we voorzien dat leerlingen een achterstand gaan oplopen. Dit doen we met het programma Bouw. (vanaf groep 3 t/m 4)
- Het aanbod op zorgniveau 3 wordt extra uitgevoerd. Deze toegespitste hulp op maat wordt beschreven in een aparte groep in het groepsplan. Uit de beschrijving van de begeleiding moet duidelijk blijken dat voor de bewuste leerling toegespitste hulp is gegeven, die gebaseerd is op een degelijke analyse van de problematiek.

Op zorgniveau 3 voldoet de begeleiding aan de volgende criteria:

- Er wordt minimaal 1 uur extra instructie en/of inoefentijd per week gegeven.
- Er wordt gebruik gemaakt van extra materialen en methodieken/methoden. Voorbeelden hiervan zijn remediërende software, Veilig in Stapjes, materialen uit de orthotheek, Bouw! en deelname in een extra leesgroepje.
- Als de ouders particuliere RT (eventueel via de zorgverzekeraar) buiten de school willen opstarten, gaan wij als school ervan uit dat deze externe behandelaar met ons in overleg treedt. Als er RT buiten de school gegeven wordt, stelt onze school zich op het standpunt dat deze hulp in het verlengde moet liggen van hetgeen er in de klas gebeurt (zie bijlage 5).

7. DIAGNOSTIEK/ONDERZOEK

Als na evaluatie blijkt dat hulp op zorgniveau 3 niet het gewenste effect heeft gehad, wordt doorgedaan naar zorgniveau 4. Wij kunnen dan een vermoeden van (ernstige) dyslexie uitspreken. Een school kan zelf geen dyslexieverklaring afgeven; dit is voorbehouden aan geregistreerde GZ-psychologen met dyslexie-expertise.

Ouders kunnen in samenwerking met de school een dyslexieonderzoek aanvragen bij een externe instantie. Een dyslexieverklaring kan nuttig zijn i.v.m. extra ondersteuningsmogelijkheden zoals meer tijd voor toetsen, voorleesmogelijkheden en het gebruik van ondersteuningprogramma's. Ook

kan de diagnose dyslexie voor een leerling en/of zijn ouders een opluchting betekenen en de emotionele gevolgen van het probleem beperken.

Er zijn verschillende mogelijkheden om het onderzoek te bekostigen:

- **Via de gemeente.**

Om voor vergoede diagnostiek in aanmerking te komen, moet voldaan zijn aan strikte criteria; er moet een vermoeden bestaan van ernstige dyslexie (ED). Voor het aanvragen van een onderzoek gelden strikte criteria:

- Een kind komt voor vergoede diagnostiek en eventueel behandeling in aanmerking als blijkt dat er geen belemmerende kindfactoren aanwezig zijn voor de uitvoerbaarheid.
- Er moet in ieder geval sprake zijn van ernstige woordleesproblemen. Daarnaast kán er sprake zijn van een (ernstig) spellingsprobleem.

Er moet sprake zijn van 3 achtereenvolgende keren een V- of een E-score (laagste 10%) op de DMT-toets en onvoldoende vooruitgang na minstens een halfjaar intensief remediëren (het gaat hier om de score op kaart 1, 2 en 3 samen).

- Voor leerlingen die niet in aanmerking komen voor vergoede diagnostiek door de gemeente kan soms een intern dyslexieonderzoek (Qliq Primair) aangevraagd worden. Dit gebeurt in overleg met de ouders. Het betreft hier altijd leerlingen die net niet voldoen aan de criteria van de gemeente.
- Ook dan zijn er nog leerlingen waarvan wij een vermoeden van dyslexie hebben, maar in een minder ernstige mate (bv. door compenserende technieken te gebruiken, een hoog IQ, etc.). In deze gevallen bekostigt de school het onderzoek meestal niet. Bij uitzondering wordt er bijvoorbeeld wel een onderzoek gedaan. (bijv. capaciteitenonderzoek) En kunnen ouders er voor kiezen om vervolgens zelf een aanvullend dyslexie-onderzoek uit te laten voeren. De school voorziet de ouders van beschikbare en relevante dossiergegevens.

Op het moment dat duidelijk is dat er sprake is van dyslexie, zal de school in een gesprek met ouders de vervolgaanpak bespreken. Als er ook sprake zal zijn van behandeling door externen, worden hierover heldere afspraken gemaakt. De notitie “hulp/behandeling door externen onder schooltijd” is hierbij uitgangspunt (zie bijlage 3).

8. EXTRA HULP EN FACILITEITEN VOOR DE DYSLECTISCHE LEERLINGEN

Naar aanleiding van het onderzoek wordt in veel gevallen de eerder geboden hulp voortgezet. De extra hulp wordt minimaal geboden totdat de leerling het niveau van functionele geletterdheid (AVI-niveau E6) heeft behaald. De leerlingen worden bij hun eigen handelingsplan betrokken en hebben een eigen verantwoordelijkheid bij de uitvoering.

9. PROTOCOL DYSLEXIE IKC TRUDO

9.1 Algemeen

Het betreft hier leerlingen die een officiële dyslexieverklaring hebben, en de leerlingen die via de gemeente al voor een onderzoek zijn aangemeld. Deze leerlingen staan vermeld op het groepsoverzicht dat door de IB'er actueel wordt gehouden. De IB'er informeert de leerkracht. Zodra een leerling een dyslexieverklaring heeft, neemt de leerkracht contact op met de ouders om onderstaande afspraken door te nemen. Ouders tekenen het formulier voor akkoord.

Afspraken voor deze leerlingen dienen altijd te worden vastgelegd in ons leerlingenadministratiesysteem Parnassys. Hierbij wordt verwezen naar het document. De keuze van de ouders t.a.v. methode-gebonden toetsen wordt vastgelegd in Parnassys. Indien een leerling/ouder geen prijs stelt op onderstaande mogelijkheden, wordt dit ook vastgelegd en aangegeven op het formulier dat ondertekend moet worden door de ouders. Het ondertekend formulier aan IB'er geven, zodat het in het leerling-dossier kan worden bewaard.

9.2 Afspraken LVS-toetsen

Voor alle toetsen geldt dat de leerling voldoende tijd krijgt.

Rekenen

Rekenen kan worden afgedrukt op A3-formaat. Als leerlingen moeite hebben om iets te lezen, mogen ze hulp vragen aan de leerkracht. De hulp beperkt zich tot het voorlezen van de opdracht. Als een leerling het prettig vindt om gebruik te maken van de voorleesfunctie 'Read and Write' dan is dit mogelijk.

Spelling

Spelling wordt afgenomen volgens de normale regels die gelden voor afname. Deze toets wordt klassikaal voorgelezen voor de hele groep.

Begrijpend lezen

In groep 4 en 5 kan deze toets worden voorgelezen. Leerlingen mogen de toets op A3-formaat hebben.

Vanaf groep 6 nemen we de Diatoets af. Deze toets is digitaal beschikbaar met een voorleesfunctie.

Taalverzorging

De toets mag afgenomen worden op A3-formaat. Ook is extra tijd toegestaan met als richtlijn 1/3^e van de taaktijd. Daarnaast kan deze toets ook gemaakt worden met de voorleesfunctie van Read and Write.

Methodegebonden toetsen

- Deze worden niet individueel voorgelezen (eventueel wel via Read and write).
- Hiervoor kan in overleg met ouders en worden vastgelegd of het wenselijk is dat de WO-toetsen worden afgedrukt op A3-formaat. Ook in Snappet zit vaak een voorleesfunctie. Dit wordt altijd met de ouders besproken (Zie het hierboven genoemde gesprek). Er wordt ook vastgelegd wanneer ouders hiervoor niet kiezen.
- Als leerlingen meer tijd nodig hebben, krijgen ze hiervoor de ruimte.

- Spellingfouten tellen bij stelopdrachten, verslagen, werkstukken en methode gebonden toetsen niet als fout (m.u.v. taaltoetsen waarbij het gaat om spellingvaardigheden).

9.3 Overige afspraken

- Ouders worden in de reguliere oudergesprekken op de hoogte gehouden van de vorderingen.
- De nadruk in de begeleiding komt vanaf groep 6 te liggen op de basisvaardigheden van spelling (t/m blok 25 van het PI-dictee) en later op werkwoordspelling.
- Lees-/spellingtijd wordt uitgebreid middels software (evt. eigen luisterboeken, spelling op pc via muiswerk of Snappet).
- Het schrijven van verhalen, spreekbeurten e.d. mag op de computer gebeuren (gebruik hierbij de spellingcontrole).
- We houden er rekening mee dat de leerling voldoende voorbereidingstijd krijgt bij boekbesprekingen en spreekbeurten.
- Bij een zwakke schrijfmotoriek kan in overleg met de IB'er worden afgesproken om het lopend schrift te vervangen door los schrift (blokletters). Dit kan al gedaan worden vanaf groep 3.

10. BOUW EN READ&WRITE

10.1 Het programma Bouw

Op de Trudoschool werken we met het programma Bouw! Bouw! is een effectief computergestuurd interventieprogramma dat speciaal ontwikkeld is om kinderen die risico lopen op problemen met lezen en spellen, preventief (in leerjaar 2 t/m 4) extra hulp te geven, actief ondersteund door tutors. Bouw! richt zich op tekenklankkoppeling, fonemisch bewustzijn en technisch lezen. Het belangrijkste doel is laaggeletterdheid en leesproblemen voorkomen en daarmee effectiever dan remediëren achteraf.

In leerjaar 2 en 3 bekijken we voor welke kinderen Bouw! helpend kan zijn. Criteria hiervoor zijn:

- dyslexie in de familie;
- vertraagde spraak-/taalontwikkeling;
- moeite met rijmen;
- logopedie;
- automatiseringsproblemen bij aanvang van het leesproces;
- onvoldoende profijt van eerdere interventies/hulp;
- weinig taalaanbod in de thuissituatie;
- onvoldoende beheersing van het Nederlands als gevolg van meertaligheid;
- gehoorproblemen;

We vinden het werken met Bouw! een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Als wordt geconstateerd dat het werken met Bouw! zinvol is voor een kind, neemt de leerkracht contact op met ouders. We zorgen dat ouders de inlogcodes ontvangen en we maken samen de afspraak dat zowel school als ouders, 2 x per week met het kind in Bouw werken. Dit leggen we schriftelijk vast. (zie bijlage 2) Vanaf midden groep 2 tot eind groep 4 wordt het programma ingezet. Kinderen worden in principe pas afgemeld voor Bouw! wanneer zij het programma helemaal afgerond hebben. Hierdoor kan het ook voorkomen dat kinderen in hogere leerjaren nog met Bouw! werken.

De kinderen die starten met Bouw! werken op school 2 x 15 minuten per week met Bouw. Hierbij worden stagiaires, onderwijsassistenten, ouders en leerkrachten van het leerplein ingezet als tutors. Bijzonderheden tijdens het werken met Bouw! of tijdens het maken van een toets worden besproken met de betreffende leerkracht. Zij bekijken samen wat mogelijke vervolgstappen zijn om de inzet van Bouw! optimaal te laten verlopen. Na het maken van een les, mogen de kinderen op school de gemaakte lessen afstrepen. Wanneer ze een toets gemaakt hebben, mogen de kinderen een beloning uitzoeken. Op die manier proberen we het werken met Bouw! op school én thuis te stimuleren.

Vanuit het team is iemand aangesloten bij de werkgroep Bouw! die op bestuursniveau geformeerd is. (stuurgroep)

10.2 Read & Write

Read & Write geeft ondersteuning aan mensen met dyslexie of een ander lees- of spellingsprobleem. Het is een compenserend programma dat hulp geeft bij lezen, schrijven en studeren, op school of op de werkplek. Het programma leest bestanden met tekst, zoals word-documenten, PDF's en digitale (school)boeken, maar ook websites, presentaties en e-mails voor.

Lezen

Read&Write leest bestanden met tekst, zoals Word-documenten, PDF's, PowerPoint presentaties en digitale (school)boeken, maar ook websites, voor. Zowel de hele zin als het woord dat voorgelezen wordt, worden gemarkeerd, zodat meelesen ook kan.

Wanneer tekst in een afbeelding staat en niet geselecteerd kan worden, kan de screenshot lezer een foto maken van een stuk tekst, waarna het alsnog kan worden voorgelezen.

Schrijven

Read&Write werkt als schrijfhulp gesproken tekst uit tot geschreven tekst en leest het getypte woorden voor. Read&Write leest bestanden met tekst voor. Daarnaast leest het tijdens het typen de woorden voor. Het programma heeft een woordvoorspeller die helpt om lastige woorden te schrijven.

Met de invoering van het programma Read & Write hopen we het volgende te bereiken:

- Het kind kan presteren naar vermogen zonder daarbij gehinderd te worden door belemmerende factoren behorend bij de diagnose dyslexie.
- Het kind krijgt zicht op hetgeen dit ondersteunende hulpmiddel hem/haar bij het leren te bieden heeft en wordt vaardig in het gebruik van dit programma.
- Ondersteunen van leerkrachten bij het creëren van een optimale leeromgeving voor kinderen met dyslexie: voorlezen van teksten en toetsen, correct spellen van eigen gemaakte teksten, gebruik van het woordenboek, gebruik van de woordvoorspeller, spellingcontrole.
- Door thuisgebruik krijgen ook ouders zicht op de ondersteunende mogelijkheden van het programma bij het leren van hun kind.

Het programma biedt ondersteuning op het gebied van lezen, stellen en studievaardigheden voor:

- het lezen van teksten (methodeboeken, kinderboeken, teksten op internet, toetsen);
- het foutloos opstellen van eigen teksten (stellen, verslag maken, spreekbeurt) m.b.v. woordenboeken, woordvoorspeller, spellingcontrole, meespreken bij typen);
- het bestuderen van teksten: markeren van belangrijke stukken, samenvatten.

Het programma wordt compenserend ingezet bij sommige dagelijkse activiteiten van de leerling met dyslexie. Wij doen dit bijvoorbeeld bij de wereld oriënterende vakken

Kinderen mogen met Read & Write werken bij het maken van lessen en toetsen. Door dit hulpmiddel structureel in te zetten (zowel bij methode gebonden als methodeonafhankelijke toetsen) ontstaat voor alle betrokkenen een helder beeld van de ontwikkeling van het kind bij de

betreffende vakgebieden. Voorkomen moet worden dat een kind de ene keer wel en de andere keer niet mag werken met het programma. Voorwaarde bij gebruik van toetsen is dat het kind vaardig is in het omgaan met het programma.

Om gebruik te kunnen maken van het programma zijn soms gescande bestanden nodig.

Leerlingen krijgen uitleg over hoe ze bij die bestanden kunnen.

Kinderen kunnen het programma ook in de thuissituatie gaan gebruiken.

11. OVERDRACHT AAN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

Op het moment dat een dyslectische leerling doorstroomt naar het Voortgezet Onderwijs, draagt het Primair Onderwijs zorg voor overdracht van benodigde informatie middels het reguliere onderwijskundig rapport. Daarbij wordt aangegeven welke specifieke onderwijsbehoeften deze leerling heeft en welke hulp tot dan toe is geboden. Ouders zijn verantwoordelijk voor het overdragen van de dyslexieverklaring aan het Voortgezet Onderwijs.

12. BIJLAGEN

1. Signalen van dyslexie

2. Toetskalender

3. Notitie hulp/behandeling door externen onder schooltijd incl. bijlage A en B

4. Compenserende maatregelen

5. Overeenkomst Bouw

SIGNALLEN VAN DYSLEXIE

Bijlage 1

Signalen/kenmerken die op dyslexie kunnen wijzen

Algemene zaken

- Het is van belang gehoor- en gezichtsproblemen uit te sluiten.
- Erfelijkheid speelt een rol: als er lees- en of spellingproblemen in de familie voorkomen, heeft een kind meer kans op dyslexie.
- Een dyslectisch kind maakt meer fouten dan andere kinderen en het blijft die fouten langer maken; het maakt niet per se een ander soort fouten.
- Er is bij dyslectische kinderen vaak (al op jonge leeftijd) de noodzaak van logopedie.

Vroege signalen voor dyslexie en signalen tussen 4-6 jaar:

Een algemeen zwak taalniveau, zich uitend in onder andere:

- later gaan praten;
- lang “krom” blijven praten;
- een eigen taaltje ontwikkelen;
- slordig articuleren (niet voor iedereen verstaanbaar zijn);
- bij spontaan spreken is er vaker sprake van verkeerde zinsbouw en grammaticale fouten;
- moeite met het vervoegen van werkwoorden (gelopen) of met het aanleren van meervoudsvormen (schippen i.p.v. schepen);
- iets niet goed kunnen uitleggen, moeite met iets onder woorden brengen;
- geen/weinig interesse in letters en geschreven taal.

Moeite hebben met het aanleren van willekeurige afspraken en het onthouden daarvan, zich uitend in onder andere:

- moeite met de begrippen links/rechts;
- moeite met de kleurnamen en namen van vormen;
- moeite met de namen van kinderen in de klas;
- inoefenen van gedichtjes of liedjes gaat niet vlot;
- niet op woorden kunnen komen;
- slecht kunnen rijmen;
- moeite met luisteren naar en het opvolgen van aanwijzingen.

Zwak auditief geheugen en moeite met het fonemisch bewustzijn:

- verwarren van woorden die ongeveer hetzelfde klinken;
- moeite met auditieve discriminatie (onderscheiden van klanknuances);
- moeite met het onderscheiden van details in woorden (visueel en auditief);
- een zwak auditief kortetermijngeheugen (meervoudige opdrachten);
- moeite dingen in de juiste volgorde te onthouden (verhaal navertellen);
- niet of nauwelijks letters kunnen benoemen;
- moeite met taalspelletjes: bedenk woorden die beginnen met een b, in welk woord hoor je een oo, wat is de middelste letter?
- moeite met herkennen van dezelfde letter op een blad.

Signalen voor dyslexie in groep 3:

- klank-tekenkoppeling verloopt traag, letters worden gespiegeld;
- moeite met analyseren en synthetiseren, woorden in klankgroepen, lettergrepen verdelen (hakken en plakken);
- moeite met begrippen als links, rechts, boven onder, eerste, laatste, vooraan, achteraan;
- moeite met ruimtelijke kenmerken van taal-/richtingsproblemen: lees-/schrijfrichting;
- tweeklanken verwisselen (eu wordt ui), omkeringen (ui wordt iu), spiegelingen;
- lang spellend lezen of vroeg radend lezen;
- moeite met aandacht voor verbale informatie;

- moeite om het verschil te horen tussen klanken als m en n, t en k, ba en da, met ritme, klemtoon en de betekenis van woorden;
- moeite om verschil te zien tussen bijvoorbeeld p en q, b en d, en met volgorde in woorden (zodat omkeringen en weglatingen het gevolg zijn).

Signalen voor dyslexie in groep 4:

- een hekel aan hardop lezen;
- lang spellend lezen;
- veel radend lezen;
- vaak struikelen bij het lezen;
- vaak een woord overslaan;
- delen van woorden weglaten;
- woorden die hetzelfde klinken door elkaar halen;
- moeite met clusters (2 of meer medeklinkers);
- moeite met lettervolgorde (straf...starf, bert....bret);
- een groeiend verschil tussen het leesvermogen en het vermogen een verhaal te begrijpen;
- spellingproblemen (moeite met het oproepen van het juiste beeld van de letter of het woordbeeld): letters of lettercombinaties omdraaien, letters vergeten of toevoegen, moeite met overschrijven, woorden schrijven zoals je ze hoort (fonetisch), in 1 tekst hetzelfde woord op verschillende manieren schrijven, aanleren en toepassen van de spellingregels;
- automatiseringsproblemen ook bij rekenen: volgorde van cijfers in een getal, splitsingen, optellen en aftrekken onder de tien, tafels, moeite met het vasthouden in het werkgeheugen van tussenstapjes;
- moeite met het aanleren van reeksen: alfabet, dagen van de week, maanden van het jaar, seizoenen.

Signalen voor dyslexie in de midden- en bovenbouw:

- toenemende weerstand tegen lees- en schrijftaken;
- toenemende faalangst bij lees- of schrijftaken en taken die te maken hebben met snel benoemen en/of de belasting van het verbale kortetermijngeheugen;
- te traag lezen;
- veel spellend lezen;
- veel fouten maakt door het raden van woorden;
- veel spellingfouten bij vrije schrijfoopdrachten;
- vaak fonetisch spellen (letterlijk opschrijven wat je hoort);
- slecht onthouden van de spellingregels;
- zichzelf niet of nauwelijks corrigeren;
- een traag schrijftempo;
- vaak een onleesbaar schrift met veel doorhalingen (hoeft niet door een motorisch probleem te komen);
- problemen met het onthouden van namen of het ophalen van namen uit het geheugen, bijvoorbeeld bij vakken als geschiedenis en topografie;
- moeite met het leren van losse feiten (jaartallen);
- leren klokkijken kan moeizaam gaan;
- discrepantie tussen lezen en spellen aan de ene kant en begrijpend lezen en rekenen aan de andere kant;
- moeite met vreemde talen.

TOETS KALENDER

Bijlage 2

Groep 1-2

Jongste kleuters

Voor alle kinderen die van groep 1 naar groep 2 overgaan moet er in juni een duidelijk beeld vastgesteld zijn ten aanzien van de beginnende geletterdheid.

Mogelijkheden juni:

- Signaleringslijst uit het protocol 1-2.
- Een andere signaleringslijst die de aspecten en onderliggende vaardigheden van de beginnende geletterdheid in voldoende mate in beeld brengt (bv. KIJK).

Oudste kleuters

*Voor alle kinderen die van groep 2 naar groep 3 overgaan moet er in **januari** en in **juni** een duidelijk beeld vastgesteld worden ten aanzien van de beginnende geletterdheid en de te verwachten onderwijsbehoefte ten aanzien van het aanvankelijke leesproces. Daarbij is ook het in kaart brengen van de woordenschat relevant voor de leesontwikkeling.*

Mogelijkheden januari en juni:

Beginnende geletterdheid

- Kleutertoetsen (Windesheim) uit het protocol
- Observatie instrument Kijk

Woordenschat

- Vanuit observaties

Groep 3

Voor alle kinderen in groep 3 moet er in **oktober** (herfstsignalering), **januari/februari** en in **mei/juni** (afhankelijk van de start schooljaar) een duidelijk beeld vastgesteld worden ten aanzien van het voortgezet technisch lezen, de spelling en het begrijpend lezen.

Het technisch lezen en spelling wordt beoordeeld a.d.h.v. observaties, methode gebonden toetsen en de toets van Cito. Bij begrijpend lezen beoordelen de leerkrachten enkel op basis van observaties en methode gebonden toetsen.

Afspraken herfstsignalering meting oktober:

Bij alle leerlingen:

- Grafentoets herfstsignalering methode VLL.
- Fonemendictee herfstsignalering methode VLL
- Woorden lezen herfstsignalering methode VLL
- Herfstsignalering tekstlezen methode VLL I

Afspraken voor de meetmomenten in januari/februari:

Bij alle leerlingen:

Voor letterkennis keuze uit:

- Lettertoets wintersignalering methode (VLL)

Voor letterdictee keuze uit:

- Letterdictee wintersignalering (VLL)

Voor woorden lezen:

- LOVS DMT kaart 1 en 2.

Facultatief voor tekstlezen keuze uit:

- Tekst Wintersignalering methode
- AVI

Voor spelling woorden schrijven:

- LOVS Spelling M3
- een andere toets (PI-dictee) om het woorden schrijven in kaart te brengen.

Bij leerlingen met zwakke technische lees- en spellingvaardigheden:

Bij onvoldoende fonologische vaardigheden in vorige periode gescoord keuze uit:

- Screeningsinstrument Beginnende Geletterdheid Cito
- Synthesetoets 3 van Beginnende Geletterdheid CPS

Bij onvoldoende leesvaardigheid

- Tekst lezen (LOVS AVI) (standaard)
- Leesproces (via analyse toetsresultaten en observaties)
-

Facultatief:

- Woordenschat (LOVS Woordenschat)
- Begrijpend luisteren (Luisteren van Cito)

Bij onvoldoende spellingvaardigheid

- Spellingproces (analyse toetsresultaten, observaties of PI-dictee)

Afspraken tussentijdse meting maart:

Bij leerlingen met zwakke technische lees- en spellingvaardigheden:

Voor letterkennis keuze uit:

- Lettertoets wintersignalering methode (VLL)

Voor letterdictee keuze uit:

- Letterdictee wintersignalering (bv.VLL)

Voor woorden lezen:

- DMT kaart 1 en 2: meting of kind t.o.v. zichzelf vooruit is gegaan.

Facultatief:

- AVI: eventueel vaststellen dat eerder niet behaald niveau nu wel wordt beheerst.
- Tekstlezen wintersignalering/lentesignalering methode: vaststellen of vooruitgang is geboekt.

Voor spelling woorden schrijven:

- een andere toets (PI-dictee) om het woorden schrijven in kaart te brengen.

Afspraken voor de meetmomenten mei/juni:

Bij alle leerlingen:

- LOVS DMT (kaart 1, 2 en 3) en AVI
- LOVS Spelling E3 of een andere toets (PI) om het woorden schrijven in kaart te brengen.

Bij leerlingen met zwakke technische lees- en spellingvaardigheden:

Bij onvoldoende fonologische vaardigheden in vorige periode gescoord mogelijk nog:

- Screenings instrument Beginnende Geletterdheid Cito
- Cito Toets Auditieve Analyse en Auditieve Synthese

Bij onvoldoende leesvaardigheid

- Tekst lezen (LOVS AVI) standaard
- Leesproces (via analyse toets resultaten en observaties)

Facultatief:

- Woordenschat (LOVS Woordenschat)
- Begrijpend luisteren (Luisteren van Cito)

Bij onvoldoende spellingvaardigheid

- Spellingproces (analyse toetsresultaten, observaties of PI-dictee)

Groepen 4 tot en met 8

Voor alle kinderen in de groep 4 tot en met 8 moet er in **januari/februari** en in **mei/juni** (afhankelijk van de start schooljaar) een duidelijk beeld vastgesteld worden ten aanzien van het voortgezet technisch lezen, de spelling en het begrijpend lezen.

Voor alle zorgleerlingen moet er een duidelijker beeld gesteld worden over het leesniveau en de mogelijk onderliggende oorzaak van het vastgestelde probleem. Naast deze toets-momenten kan er besloten worden om ook tussentijds een meting te doen (in oktober en maart), om de vorderingen vast te stellen (dit ten behoeve van de handelingsplanning)

Afspraken voor de meetmomenten in januari/februari en mei/juni:

Bij alle leerlingen:

- LOVS DMT (kaart 1, 2 en 3) **of** DMT en AVI **of** een andere toets om het woorden lezen en tekst lezen in kaart te brengen. DMT wordt afgenomen bij alle kinderen van groep 4 en 5. Vanaf groep 6 wordt de DMT alleen nog afgenomen bij leerlingen met een vermoeden van dyslexie.
- LOVS Spelling
- LOVS Begrijpend lezen of een andere toets om het begrijpend lezen in kaart te brengen.

Bij leerlingen met zwakke technische lees- en spellingvaardigheden:

Bij onvoldoende letterkennis (alleen januari groep 4)

- Grafemtoets (in box AVI/DMT en VLL) en fonemendictee (SVS Cito en VLL)

Bij onvoldoende leesvaardigheid

- Tekst lezen (LOVS AVI)
- Leesproces (via analyse toetsresultaten en observaties)

Facultatief:

- Woordenschat (LOVS Woordenschat)
- Begrijpend luisteren (Luisteren van Cito)

Bij onvoldoende spellingvaardigheid

- Spellingproces (analyse toetsresultaten, observaties of PI-dictee)

NOTITIE HULP/BEHANDELING DOOR EXTERNEN ONDER SCHOOLTIJD

1. Inleiding

Basisscholen krijgen soms te maken met ouders/verzorgers die op eigen initiatief en voor eigen rekening externe hulp inschakelen om extra zorg voor hun kind(eren) te organiseren.

De behandeling van ernstige, enkelvoudige dyslexie voor kinderen in de basisschoolleeftijd, kan worden vergoed. Voor scholen roept dit een aantal vragen op zoals: “Mag hulp/behandeling plaatsvinden onder schooltijd? “

2. Doelstelling notitie

In deze notitie wordt een algemeen kader beschreven aangaande behandeling/hulp in het kader van leerlingenzorg door externen onder schooltijd. Binnen de beschreven kaders is er ruimte voor de school om eigen afwegingen te maken t.a.v. onder andere de volgende vragen:

- Hoe moet school omgaan met een verzoek tot het verstrekken van gegevens over een kind aan een door de ouders ingeschakeld extern hulpverlener;
- Hoe moet school omgaan met een verzoek om mee te werken aan een onderzoek van een kind door een door de ouders ingeschakeld onderzoeker;
- Hoe moet school omgaan met een verzoek om mee te werken aan de uitvoering van een door een extern onderzoeker uitgebracht advies over de behandeling van een kind door:
  - de groepsleerkracht/remedial teacher van school;
  - het externe bureau onder schooltijd binnen het eigen schoolgebouw;
  - het externe bureau onder schooltijd buiten het eigen schoolgebouw;
  - het externe bureau buiten schooltijd.

In de drie laatste gevallen betreft het door de ouder(s) of zorgverzekering betaalde speciale zorg door externe behandelaars.

3. Uitgangspunten van beleid

Het primaat van de opvoeding ligt in eerste instantie bij de ouder(s)/verzorger(s). Zij zijn de eindverantwoordelijken voor de opvoeding van en het onderwijs aan hun kind.

De ouders dragen, door hun kind in te schrijven op een school, de uitvoering van het onderwijs over aan de school van hun keuze. Dit gebeurt in het vertrouwen dat de school alles in het werk stelt om het onderwijs aan het kind optimaal vorm te geven.

Zorg voor kinderen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van school en ouders. Zorg voor een optimale ontplooiing voor ieder individueel kind, door het geven van goed onderwijs binnen een veilig pedagogisch klimaat, behoort tot de kernopdracht van school en ouders.

De school handelt volgens de informatie die is verkregen van de juridische helpdesk van OSG in de persoon van Mr. I. van der Veecken. De volgende informatie is hierbij verkregen:

Behandeling van bv. ernstige enkelvoudige dyslexie vindt net zoals logopedie, fysiotherapie en orthodontie plaats op indicatie. Een bezoek aan deze behandelaars geldt als geoorloofd verzuim.

De school mag hiervoor vrij geven zonder dat daarbij hoeft te worden aangetoond dat de behandeling te zien is als onderdeel van het onderwijsprogramma. De school dient altijd de noodzaak van de constructie te kunnen beargumenteren en moet hierbij in overweging nemen in hoeverre de afwezigheid van de leerling invloed heeft op de uitvoering van het reguliere onderwijsprogramma. Aangezien bv. dyslexie een stevige belemmering voor het leren kan vormen, heeft het onderwijs een groot belang bij de dyslexiebehandeling. Het kind mist schooltijd maar krijgt individuele specialistische zorg waardoor het onderwijsrendement groter kan worden.

Bij jongere kinderen (7-9 jaar) is behandeling na schooltijd door vermoeidheid bovendien vaak minder effectief.

Scholen zijn niet verplicht om kinderen tijdens schooltijd vrijaf te geven voor deze behandeling. De verantwoordelijkheid voor het verzuim ligt zowel bij de ouders als bij de school. Goed overleg tussen school en ouders en redelijkheid vanuit beide partijen zijn hierbij belangrijk. Het is aan te bevelen dat de school beleid formuleert dat past bij de specifieke situatie van de school en dit in de schoolgids opneemt. Hiermee kan vastgelegd worden wat van ouders verwacht wordt, bv. om een vooraf beschreven maximum aantal uren per week niet te overschrijden of de behandeling deels te organiseren buiten schooltijd. Individuele verzoeken kunnen door de school aan dit beleid getoetst worden. De inspectie ziet erop toe dat het beleid is voorgelegd aan de MR van de school en aan alle ouders bekend is gemaakt bv. door opname ervan in de schoolgids. Wanneer ouders en leerlingen de afgesproken maximale behandelingsduur overschrijden vindt verschuiving plaats van geoorloofd naar ongeoorloofd verzuim en kan leerplicht door de school worden ingeschakeld.

4. Wat betekenen de beleidsuitgangspunten voor concreet handelen?

4.1 Hoe dient de school om te gaan met deze ontwikkelingen?

De school accepteert het gegeven dat ouders/verzorgers voor hun eigen kind, op eigen initiatief en voor eigen kosten, acties ondernemen om noodzakelijk geachte extra of speciale hulp te organiseren.

De school stelt zich positief op t.a.v. de door ouders/verzorgers ondernomen acties, ervan uitgaande dat e.e.a. in het belang is van het kind in kwestie en in overleg gebeurt met de school. De directeur bepaalt of en op welke wijze de school medewerking verleent.

4.2 Hoe gaat de school om met het verzoek tot het verstrekken van relevante gegevens over een kind aan een door de ouders ingeschakeld extern hulpverlener?

Uitgangspunt van beleid is dat de school, binnen de regelgeving van de wet op de bescherming persoonsgegevens (WBP) en de procedurele zorgvuldigheid t.a.v. het omgaan met leerlinggegevens, meewerkt aan het verstrekken van deze gegevens uit het dossier van deze leerling. Alvorens deze gegevens te verstrekken dienen de ouders/verzorgers toestemming tot het verstrekken van de gegevens te verlenen.

4.3 Hoe gaat de school om met het verzoek om mee te werken aan een onderzoek van een kind door een door de ouders ingeschakeld extern onderzoeker?

Uitgangspunt van beleid is dat de school, binnen de regelgeving van de wet op de bescherming persoonsgegevens (WBP) en de procedurele zorgvuldigheid t.a.v. het omgaan met leerlinggegevens, meewerkt aan een dergelijk verzoek.

Alvorens gegevens of informatie te verstrekken, dienen de ouders/verzorgers hiervoor toestemming te verlenen. Indien er t.b.v. het onderzoek contact nodig is tussen onderzoeker en school, mag er geen sprake zijn van een te grote belasting in tijd voor de contactpersoon van de school, zulks ter beoordeling van de directeur. Lestijd die een kind mist door onderzoek en hiervoor benodigde reistijd wordt zo beperkt mogelijk gehouden. De school is niet aansprakelijk voor gemiste lesactiviteiten.

4.4 Hoe gaat de school om met het verzoek om mee te werken aan de uitvoering van uitgebracht advies van een door de ouders ingeschakeld extern onderzoeker?

Uitgangspunt van beleid is dat de voorgestelde aanpak/behandeling gebaseerd is op aanbevelingen of diagnose n.a.v. onderzoek. Dit onderzoek is uitgevoerd door een hiertoe bevoegde persoon of instantie. Het verslag van dit onderzoek is voor de school inzichtelijk. Afstemming tussen onderzoeker/behandelaar en school is van wezenlijk belang. De aanpak/behandeling van de school en van de behandelaar mogen niet conflicteren maar moeten elkaar versterken zodat dit de ontwikkeling van het kind ten goede komt. We zijn voorstander van onderling contact tussen school en onderzoeker/behandelaar, de frequentie van het contact mag echter geen te grote belasting zijn voor de contactpersoon van de school.

A Hulp door de groepsleerkracht/remedial teacher van de school

In beginsel staat de school hier positief tegenover. Bepalend is of de te verlenen hulp/de voorgestelde aanpak haalbaar is wat betreft noodzakelijke deskundigheid en de beschikbare tijd en middelen binnen de organisatie en werkwijze van de school. De school bepaalt de uitvoerende, de frequentie en periode waarin de hulp gegeven wordt, op welke wijze het proces wordt geëvalueerd en op welke wijze een en ander wordt vastgelegd.

B Hulp door het externe bureau onder schooltijd binnen het eigen schoolgebouw

In beginsel staat de school hier, gezien de uitgangspunten van beleid, positief tegenover, indien er sprake is van een medische indicatie of indien door de school kan worden aangetoond dat de te verlenen hulp voor dit kind een onmisbare schakel in het hulpverleningsproces is. Wanneer er een ruimte in het schoolgebouw beschikbaar is, kan de directeur besluiten deze ruimte beschikbaar te stellen. Als de beschikbaarheid van deze ruimte vervalpt, is de school niet verplicht voor vervangende ruimte te zorgen. Kosten die hierdoor eventueel ontstaan kunnen niet op de school verhaald worden. De directeur beslist over beschikbaarheid van een ruimte en over eventuele doorrekening van kosten voor de huur ervan.

Er dienen goede afspraken te worden gemaakt over de frequentie, tijdsduur van de externe behandeling en de wijze waarop de terugkoppeling naar school plaatsvindt. Dit alles wordt vastgelegd in een overeenkomst tussen school, ouders/verzorgers en externe hulpverlener/behandelaar (bijlage A). Ook dient er door de ouders/verzorgers en de uitvoerder van de hulpverlening een verklaring van vrijwaring van verantwoordelijkheid aan de school te worden afgegeven (bijlage B). Op die wijze wordt bewerkstelligd dat de school c.q. het bevoegd gezag niet aansprakelijk kan worden gesteld voor de kwaliteit of gevolgen van de door de externe hulpverlener geleverde diensten en producten.

C Hulp door het externe bureau onder schooltijd buiten het eigen schoolgebouw

In beginsel staat de school hier, gezien de uitgangspunten van beleid, positief tegenover, indien er sprake is van een medische indicatie of indien door de school kan worden aangetoond dat de te verlenen hulp voor dit kind een onmisbare schakel in het hulpverleningsproces is. Tevens moet helder zijn dat de hulpverlening niet leidt tot een onaanvaardbaar verlies van leertijd door reizen. Wanneer een kind voor externe hulp het schoolgebouw tijdens schooltijd moet verlaten, vervalpt de aansprakelijkheid van de school voor dit kind. Ouders/verzorgers zijn verantwoordelijk voor de veiligheid van hun kind(eren) en dragen zorg voor vervoer van en naar de behandellocatie.

Er dienen goede afspraken te worden gemaakt over de frequentie, tijdsduur van de externe behandeling en de wijze waarop de terugkoppeling naar school plaatsvindt. Dit alles wordt vastgelegd in een overeenkomst tussen school, ouders/verzorgers en externe hulpverlener/behandelaar (bijlage A). Ook dient er door de ouders/verzorgers en de uitvoerder van de hulpverlening een verklaring van vrijwaring van verantwoordelijkheid aan de school te worden afgegeven (bijlage B). Op die wijze wordt bewerkstelligd dat de school c.q. het bevoegd gezag niet aansprakelijk kan worden gesteld voor de kwaliteit of gevolgen van de door de externe hulpverlener geleverde diensten en producten.

D Hulp door een extern bureau buiten schooltijd

Duidelijk mag zijn dat hierbij de aansprakelijkheid van de school geen rol speelt.

Ouders/verzorgers zijn verantwoordelijk voor een goede afstemming met de school. Het verdient aanbeveling om eenduidige afspraken te maken over de inhoud van de begeleiding en de wijze waarop terugkoppeling naar de school plaatsvindt. Uitgaande van een integrale aanpak mag de aanpak/behandeling van school en die van de behandelaar niet conflicteren maar moeten deze elkaar versterken zodat dit de ontwikkeling van het kind ten goede komt. De frequentie van het contact mag geen te grote belasting zijn voor de contactpersoon van de school.

5. Voorwaarden

- De lengte van de periode waarbinnen de externe hulp wordt verleend, mag maximaal een jaar duren. Een eventuele noodzakelijke verlenging wordt bij de school opnieuw aangevraagd. Per schoolweek mag maximaal 90 minuten worden verzuimd. Reistijd valt binnen deze maximale verzuimtijd.
- Leerlingen mogen in het kader van dit beleid niet verzuimen tijdens schoolse evenementen en toetsweken.
- De school is niet aansprakelijk voor de door het verzuim gemiste lessen. Deze lessen worden in principe niet ingehaald.
- De kosten voor externe hulp zijn geheel voor rekening van de ouders/verzorgers of hun zorgverzekeraar. Ook de kosten die eventueel gemaakt moeten worden voor afstemming met de school komen niet voor rekening van de school.

OVEREENKOMST EXTERNE HULP ONDER SCHOOLTIJD

Bijlage A

De volgende afspraken zijn van toepassing op de zorg verleend door de onderstaande externe hulpverlener/instantie onder schooltijd:

Hulpverlening geldt voor:			
Naam leerling		Geboortedatum	
Naam school		Groep	
Afspraken:			
Periode			
Frequentie/dag/tijdstip			
Tijdsduur (incl. reistijd) verzuim			
Locatie behandeling			
Wijze waarop en wanneer terugkoppeling/afstemming plaatsvindt			
Korte omschrijving van de onderwijsbehoefte van de leerling			
Doel/verwachte opbrengst			
Omschrijving van de activiteiten			
Betrokkenen		Door ondertekening verklaren betrokkenen kennis genomen te hebben van en akkoord te zijn met de voorwaarden	
	Ouder(s)/verzorger(s)	School	Externe hulpverlener/ instantie
Naam			
Plaats			
Datum			
Handtekening			

VERKLARING VAN VRIJWARING BETREFFENDE EXTERNE HULP ONDER SCHOOLTIJD

Geachte directie,

Hierbij geeft/geven _____(naam/namen ouder(s)/verzorgers)

aan dat voor _____(naam kind) de hulp onder schooltijd, buiten de school, een onmisbare schakel in het hulpverleningsproces is.

Dit wordt aangetoond door (invullen wat van toepassing is):

- Een psychologisch onderzoek
- Het hulpplan/handelingsplan
- Medische indicatie
- Verklaring van de interne begeleider/remedial teacher
- Verklaring van de externe remedial teacher/hulpverlener
- _____
- _____

De hulp zal op de volgende momenten plaatsvinden: _____
_____

Deze verklaring vrijwaart RK Basisschool St. Trudo en QliQ Primair Onderwijs van aansprakelijkheidstelling door de ouder(s)/verzorger(s) voor de kwaliteit of gevolgen van de door de externe hulpverlener i.c. _____ (naam externe hulpverlener/instantie) geleverde diensten en producten.

Handtekening ouder(s)/verzorger(s)

Handtekening externe hulpverlener/instantie:

_____

_____

Plaats: _____

Plaats: _____

Datum: _____

Datum: _____

COMPENSERENDE MAATREGELEN

Bijlage 4

FORMULIER AFSPRAKEN DYSLEXIE

.....heeft een dyslexieverklaring.
Daarvoor gelden op IKC Trudo de volgende afspraken:

TOETSEN LEERLINGVOLGSYSTEEM CITO

DMT / AVI /Leestempo

Bij deze toetsen worden geen aanpassingen gedaan, zij worden volgens de reguliere toets procedure afgenomen.

Rekenen

- Vergroting: wordt afgedrukt op A3-formaat
- Extra tijd: richtlijn is 1/3^e van de taaktijd
- De opdrachten worden voorgelezen
- Als een leerling het prettig vindt om gebruik te maken van Read & Write dan is dit mogelijk vanaf groep 6. Eerder kan maar dit vraagt wel digitale vaardigheden van de leerling
- Er mag gebruik gemaakt worden van steunkaarten zoals een tafelkaart

Spelling

- Spelling wordt afgenomen volgens de reguliere regels die gelden op school.
- Er mag gebruik gemaakt worden van steunkaarten

Taalverzorging (groep 6 t/m 8)

- Vergroting: wordt afgedrukt op A3-formaat
- Leerlingen mogen hulpvraag aan leerkracht; de hulp beperkt zich tot voorlezen van de opdracht
- Als een leerling het prettig vindt om gebruik te maken van Read & Write dan is dit mogelijk vanaf groep 6. Eerder kan maar dit vraagt wel digitale vaardigheden van de leerling

Begrijpend lezen

- In groep 4 en 5 kan deze toets worden voorgelezen
- Groep 6 t/m 8 maakt de DIA toets. Wanneer een leerling het prettig vindt, mag hij/zij gebruik maken van de voorleesfunctie binnen DIA. Vergroting: wordt afgedrukt op A3-formaat
- Extra tijd: richtlijn is 1/3^e van de taaktijd

METHODEGEBONDEN TOETSEN

- Leerlingen krijgen indien nodig meer tijd.
- Toetsen worden niet individueel voorgelezen, eventueel wel via Snappet of Read & Write (leerling mag leerkracht wel vragen stellen)
- Toetsen worden afgedrukt op A3-formaat
- Spellingfouten tellen bij stelopdrachten, verslagen, werkstukken en methode gebonden toetsen niet als fout (m.u.v. taaltoetsen waarbij het gaat om spellingvaardigheden).
- Er mag gebruik gemaakt worden van steunkaarten

OVERIGE AFSPRAKEN

- Ouders worden in de reguliere oudergesprekken op de hoogte gehouden van de vorderingen.
- Lees-/spellingtijd wordt uitgebreid in overleg.
- Het schrijven van verhalen, spreekbeurten e.d. mag op de computer gebeuren.
- Bij een zwakke schrijfmotoriek kan in overleg met de IB'er worden afgesproken om het lopend schrift te vervangen door los schrift vanaf groep 3. (blokletters).

Bovenstaande afspraken zijn met de ouders besproken op (datum) .....

Handtekening voor akkoord: Ouders

Leerkracht

.....

.....

Beste ouders van _____,

Wij merken dat uw zoon/dochter extra ondersteuning nodig heeft in zijn/haar leesontwikkeling. Wij zullen vanaf september voor een aantal kinderen op school weer starten met Bouw! tutorlezen. Bouw! is een computergestuurd interventieprogramma waarmee leesproblemen bij leerlingen in groep 2 t / m 4 zoveel als mogelijk voorkomen kunnen worden. Het kind leert, de tutor stuurt en de computer wijst de weg. Ouders, grootouders, oudere leerlingen en vrijwilligers kunnen als tutor fungeren. Het is de bedoeling dat het kind 4x per week 15 minuten oefent op de computer met een tutor. Op school realiseren wij dit 2x per week en het is de bedoeling dat u thuis 2x 15 minuten per week met uw kind oefent. Om de kwaliteit van deze interventie te waarborgen willen wij ervan uit kunnen gaan dat Bouw! thuis 2x aangeboden wordt. Uiteraard kan het eens voorkomen dat er door omstandigheden niet geoefend kan worden. Als we echter merken dat het thuis oefenen niet lukt, dan zijn wij genooddaakt om ook op school te stoppen met Bouw! omdat het programma niet effectief is als het niet 4x per week ingezet wordt. Op school vraagt het veel inzet omdat individueel met kinderen moet worden gewerkt. Bovendien vinden we het een gezamenlijke verantwoordelijkheid van school en ouders.

Het programma Bouw is een extra aanvulling. Daarnaast blijft het belangrijk om op de andere dagen te lezen met uw kind. Veel leeskilometers maken leidt tot betere lezers. Kinderen mogen op school boeken meenemen om thuis te lezen.

De leerkracht zal u voorzien van informatie over de werking en het inloggen bij Bouw!

Wij hopen op een fijne samenwerking zodat uw zoon/dochter mooie stappen kan maken in zijn/haar leesontwikkeling!

Voor akkoord:

Datum:

Ouder:

Leerkracht:

